

Hyvät käytännöt seulontamammografiassa

Päivi Wood, rh, Tt yo,

Toiminnanjohtaja, Suomen Röntgenhoitajaliitto ry

Mammografiaseulonnat aloitettiin Suomessa vuonna 1987. Kansanterveysasetuksen (1992) mukaan http://fi.wikipedia.org/wiki/Kuntakuntien_täytyy_järjestää_maksuton_seulonta_kahden_vuoden_välein_50-59-vuotiaaille_naisille. Vuoden 2007 alussa astui voimaan uusi Valtioneuvoston asetus seulonnoista (1339/2006), jolla maksuton rinta-syöpäseulonta laajennettiin koskemaan ikäluokkia 50–69 vuotta. Asetusmuutoksen jälkeen seulonnan piiriin kuuluvien määrä kasvoi noin 300 000 50–69-vuotiaaseen naiseen (Syöpäjärjestöt 2011). Mammografiaseulonta on siis Suomessa lakisääteistä toimintaa, jonka järjestämisvelvollisuus on annettu kunnille.

Mammografiaseulonnassa altistetaan oireettomia naisia röntgensäteilylle. Mammografia-seulontakuvausten tuloksellisuus edellyttää kuvausteknisesti ja laadullisesti erityisen hyviä röntgenkuvia ja ammattitaitoisia kuvantamistapoja, kuvaprojektioita ja kuvantulkintaa. Ensimmäisellä seulontakerralla seulontakuvaus tehdään kahdesta suunnasta: viisto-suunnasta (MLO) ja kraniokaudaalisuunnasta (CC) (ST-ohje 3.7).

Suomen Röntgenhoitajaliitto ja Suomen Radiologiyhdistys ovat julkaisseet valtakunnalliset hyvän kuvan kriteerit projektioista vuonna 2008. Valtakunnalliset mammografiakuvauksen laatuksiteerit julkaistiin tuolloin kirjana ja samalla aloitettiin laatuksiteerien markkinointi Suomessa. Laatuksiteerit pohjautuvat Euroopan Unioinin suostuksiin ja Iso-Britannian NHSBSPn (National Health Systemn Breast Screening Programm) tekemään laatusuositukseen.

Hyvät käytännöt seulontamammografiaprosessissa alkavat kuntien tekemistä päätöksistä aina tutkimustulosten rekisteröintiin asti. Koko prosessissa on siis monta linkkiä joiden toimivuus tulisi pystyä takaamaan, niin itse linkkien pitävyys kuin niiden sidoksetkin toisiin linkeihin.

Valtakunnallisten kriteerien avulla Suomen Röntgenhoitajaliitto ja Suomen Rintaradiologit toivovat saavutettavan yhden tärkeän osan laatu kohdalleen. THKR-mittariston avulla pystymme helposti määrittelemään oman laatumme yksikkö- ja henkilötasolla, valitettavasti vielä emme voi suorittaa valtakunnallista vertailua asiassa.

Hyvät käytännöt pitävät sisällään monta eri osa-aluetta. Tässä esityksessäni keskityn yhteen niistä – itse kuvantamistapahtumaan ja kuvaluentaan.